

רשימת ערכי המפתחות

ג. הלכה למשה מסיני	אהבת לרעך כמוך
ד. אסמכתא	אי עבד מהני או לא מהני
כלאי הכרם	אין איסור חל על איסור
כתב - על פה	אינו ברשותו
לא תסור	אינו זכוח
לפני עור	איסורי אכילה
לשון הקודש	איסורי הנאה
מבול	אישות
מדות	בהמה טמאה
מודה במקצת	בית המקדש
מלך	ברי'
מלקות	ברכות
מנחה	בשר בחלב
משכון	גוי - בן נח
מתעסק	גיד הנשה
נבילה	גירושין
נדרים	דבר שבערוה
נחום איש גמזו	הזמה
נתין	חזקה
סוטה	חזקה דמעיקרא
א. כללי	חינוך
ב. קינוי סתירה והשקאה	חמץ
ג. עדי קינוי ועדי סתירה	חצי שיעור
ד. עד טומאה	טבילה
סומא	טבילה לעבודה
סכנה	טומאה
ספק ספיקא	טריפה
ספקות	יבום וחליצה
עבד כנעני	יום כיפור
עבודה	ילפותות
עגלה ערופה	א. כללי
	ב. אין מזהירין ואין עונשין מן הדין

שבועת הדיינים	עד אחד
שבועת העדות	עדות
שבת קודש	פאות
שואל	פרה אדומה
שומע כעונה	צדיק
שומר	קדשים - קרבנות
שליחות	קטן
שנים מקרא ואחד תרגום	קידוש היום
תורה	קידוש ידים ורגלים
תלמיד חכם	קיום מצות
תמורה	קרבן אשם תלוי
תנאי	קרוב (רוב וקרוב)
תנאים (חכמי המשנה)	רוב
	רוצה

מפתחות

אהבת לרעך כמוך

"לא תשנא את אחיך בלבבך, בשנאה שבלב הכתוב מדבר".
 "סוטה" ט' (קטע "וי"ל שהרמב"ם").

אי עביד מהני או לא מהני

המחלוקת בין האחרונים אם הרמב"ם פוסק אי עביד מהני או לא מהני.
 "סוטה" י' (קטע "והנה האחרונים נחלקו").

אין איסור חל על איסור

השיטה שבקדשים איסור חל על איסור.
 "בענין המבשל נבילה בחלב" סק"ב.
 הדרך שאיסור כולל מועיל רק היכא שאמר לשון כללי, כגון שבועה שלא אוכל, שזה כולל נבילה ושחוטה, אבל לא היכא שפירט שבועה שלא אוכל נבילה ושחוטה.
 "בענין מתנה ע"מ שכתוב בתורה" (קטע "ועי' בפתחי תשובה").

בענין ה"נקודה נפלאה" שכתב הרמב"ם בפיה"מ על מס' כריתות שהיכא שרוצים שהאיסור אכילה של בשר בחלב יחול על דבר שכבר אסור באכילה משום איסור אחר, העובדא שבשר וחלב אסור בהנאה אינו יכול לשמש כאיסור מוסיף על איסור אכילה ושנימא שמיגו שחל האיסור הנאה חל נמי האיסור אכילה, כי האיסור הנאה הרי הוא תוצאה מהאיסור אכילה (כן ביאר הקובץ הערות בסי' ל' סק"ג את כוונת הרמב"ם, ובסק"ד כתב ביאור אחר).
 "בענין המבשל נבילה בחלב" סק"א סקי"א.

שיטת רש"י שאיסור הנאה נחשב איסור מוסיף, ושיטת תוס' שאינו נחשב מוסיף אלא הרי זה דין חדש של איסור חמור.
 "בענין המבשל נבילה בחלב" סק"ב

סק"ג סק"ה (סק"ו) סקי"א (קטע "והנה כבר הבאנו").

שיטת רש"י שחומרא בעונש נחשב איסור מוסיף, ושיטת תוס' שאינו נחשב מוסיף אלא הרי זה דין חדש של איסור חמור.

"בענין המבשל נבילה בחלב" סק"ב סק"ג סק"ה סק"ו סקי"א.

דברי תוס' בכריתות דף י"ד ע"ב שאיסור חמור יכול לחול על איסור קל, ושלקן האיסור של אשת אח יכול לחול על האיסור של ממזרות.

"בענין המבשל נבילה בחלב" סקי"א (קטע "ויש להקשות" וקטע "מיהו נראה שלא קשה").

דברי רש"י שיום כיפור על שבת הוא בגדר איסור כולל כי הוא כולל גם איסור אכילה.

"בענין המבשל נבילה בחלב" סק"ה סק"ט.

דברי השאגת ארי' שאע"פ שהיכא ששני איסורים באים בבת אחת שניהם חלים, אבל אם אחד מהאיסורים הוא כולל או מוסיף, רק הוא לבדו חל, דכמו שהוא חל על איסור אחר בזה אחר זה משום דחשיב כאילו הוא קודם (רק שלא נפקע הראשון כיון שכבר חל), ה"ה שהיכא שהם באים בבת אחת הרי זה כאילו הכולל או המוסיף קדם וממילא רק הוא חל ואין השני חל.

"בענין גיד הנשה של מוקדשין" סק"א (קטע "ובאמת גם השאגת ארי" ולהלן שם).

דרכו של המהר"ץ חיות שה"ה שהיכא שאחד מהאיסורים הוא איסור חמור רק הוא לבדו חל.

"בענין גיד הנשה של מוקדשין" סק"א (קטע "ושוב כתב המהר"ץ חיות" ולהלן שם).

הדרך שכדי להחשב בבת אחת מספיק בזה

ההנאה שבהאכילה, ולא משום המעשה
אכילה בזכות עצמו.

"בענין המבשל נבילה בחלב" סק"ג
סק"ד סק"י.

בענין אידי דטרידי לאפוקי דם לא בלעי.
"בענין חתיכה נעשית נבילה".

דברי הר"ן שאמרינן חתיכה נעשית נבילה
גם במשקה של היתר שנתערב עם משקה
של איסור.

"בענין חתיכה נעשית נבילה".

דברי הר"ן שאחרי שההיתר נעשה נבילה
הרי הוא יכול לאסור חתיכה אחרת לבדו
בלי שהאיסור המקורי ילך עמו.

"בענין חתיכה נעשית נבילה".

בענין מה שבכל האיסורים פטורים על שלא
כדרך, האם זה מצד הסברא, או האם מצד
הסברא חייבים גם על שלא כדרך, רק
שהעובדא שכתוב אכילה הרי זה בגדר
ילפותא שפטורים.

"בענין מלקות על איסורי הנאה
ובב"ח".

בענין נפש לרבות את השותה (דברי רעק"א
בתשובה ק"צ).

"בענין השיעור של איסורי הנאה".

בענין נפש לרבות את השותה בכשר בחלב.
"בענין בשר בחלב".

עוד בענין נפש לרבות את השותה.
"יומא" סק"י.

איסורי הנאה

שיטת הרמב"ם שמהתורה אין מלקות על
הנאה, אלא מלקין אותו מכת מרדות,
וביאורו של המ"מ שזה משום שבדבר
שראוי לאכילה חשיב הנאה בגדר שלא
כדרך.

"בענין מלקות על איסורי הנאה
ובב"ח".

דברי הרמב"ם בסה"מ שבדבר שאסור
בהנאה גם האיסור אכילה הוא בגלל
ההנאה שבהאכילה, ולא משום המעשה
אכילה בזכות עצמו.

"בענין המבשל נבילה בחלב" סק"ג
סק"ד סק"י.

שהסיבה של האיסור השני נמצאת כאן
כבר, אע"פ שגוף האיסור עוד לא חל.

"בענין גיד הנשה של מוקדשין"
סק"א (קטע "ועוד קשה דהנה
ידועים").

אינו ברשותו

בענין הפקר על דבר שאינו ברשותו.

"בענין עשאן הכתוב לחמץ
ברשותו" (קטע ראשון). "בענין מי
שאנוס מלקיים חיובו" (קטע "ויש
לצרף").

דברי השט"מ בשם הרא"ש שאע"פ
שבשעה שהנגזל הקדיש לא הי' החפץ
ברשותו אבל אם אח"כ חזר לרשותו הרי
ההקדש חל למפרע.

"בענין מי שאנוס מלקיים חיובו"
(קטע "ויש לצרף").

בענין אם חשיב ברשותו כשמונח ברה"ר,
או על גג שאינו שמור.

"חמץ בבית השומר" סק"ב.

בענין למה נחשב פקדון ברשות המפקיד
כשהוא אצל שומר.

"חמץ בבית השומר".

בענין היכא שנתרצה הגזלן להשיב, האם
מיקרי כבר ברשותו של הנגזל.

"בענין מי שאנוס מלקיים חיובו"
(קטע "והנה שיטת תוס").

הסוברים שהיכא שנתרצה הגזלן לזה
שהנגזל מקדיש את החפץ, הרי זה הקדש.

"בענין מי שאנוס מלקיים חיובו"
(קטע "והנה שיטת תוס").

אינו זבוח

דברי תוס' שיש איסור עשה של אינו זבוח
מלבד הלאו של נבילה, ודברי הריצב"א
שאין איסור עשה כזה.

"בענין ברכת שחיטה" (קטע "וכן
סובר").

איסורי אכילה

דברי הרמב"ם בסה"מ שבדבר שאסור
בהנאה גם האיסור אכילה הוא בגלל

ברשותו" (קטע ראשון).

בענין מה שבכל האיסורים פטורים על שלא כדרך, האם זה מצד הסברא, או האם מצד הסברא חייבים גם על שלא כדרך, רק שהעובדא שכתוב אכילה הרי זה בגדר ילפותא שפטורים.

"בענין מלקות על איסורי הנאה ובכ"ח".

אישות

בענין אם בזמן נדתה של אשה הרי זה נחשב שהבעל פטור מעונה, או האם זה נחשב שבאמת הוא חייב רק שאסור לו לקיים את החיוב,

"בענין מי שאנוס מלקיים חיובו" (קטע "והנה כשאמרת").

בהמה טמאה

דברי הרמב"ם שילפינן שבהמה שחסרים לה שני הסימנים של טהרה אסורה, מזה שבהמה שחסר לה רק סימן אחד היא אסורה.

"בענין מלקות" ב' סק"ח (קטע ראשון ולהלן שם).

הדרך שהיכא שחסרים לבהמה שני הסימנים של טהרה הרי זה סוג אחר של טומאה מהיכא שחסר לה רק סימן אחד.

"בענין מלקות" ב' סק"ט (קטע "וכן שמעתי" וקטע "והביאו רא"י").

בענין אם העדר סימנים הרי זה בגדר הוכחה ורא"י שהבהמה היא טמאה, או האם זה בגדר גוף הטומאה.

"בענין מלקות" ב' סק"ט (קטע "וכן שמעתי").

שיטת הרמב"ם שהמקטיר אבר של בהמה טמאה על גבי המזבח לוקה.

"בענין מלקות" ב' סק"ח (קטע "והמל"מ").

ברי

דברי תוס' שבגיד הנשה ועוף טמא ואבר מן החי שייך איסור ברי' אע"פ שאין בו כזית, אבל בכגון איסור נבילה וטבל לא שייך דין ברי'.

בענין ה"נקודה נפלאה" שכתב הרמב"ם בפיה"מ על מס' כריתות שהיכא שרוצים שהאיסור אכילה של בשר בחלב יחול על דבר שכבר אסור באכילה משום איסור אחר, העובדא שבשר וחלב אסור בהנאה אינו יכול לשמש כאיסור מוסיף על איסור אכילה ושנימא שחל האיסור הנאה חל נמי האיסור אכילה, כי האיסור הנאה הרי הוא תוצאה מהאיסור אכילה (כן ביאר הקובץ הערות בסי' ל' סק"ג את כוונת הרמב"ם, ושוב הסיק שכוונת הרמב"ם היא כדבריו הנ"ל בסה"מ).

"בענין המבשל נבילה בחלב" סק"א סקי"א.

שיטת רש"י שאיסור הנאה נחשב איסור מוסיף, ודעת תוס' שאינו נחשב איסור מוסיף אלא הרי זה דין חדש של איסור חמור.

"בענין המבשל נבילה בחלב" סק"ב סק"ג סק"ה (סק"ו) סקי"א (קטע "והנה כבר הבאנו").

בענין אם השיעור של איסור הנאה הוא כזית (כלומר הנאה מחתיכה שהיא כזית), או הנאה שהיא שוה פרוטה.

"בענין השיעור של איסורי הנאה".

בענין אם איסורי הנאה נחשבים שלו או לא.

"בענין עשאן הכתוב לחמץ ברשותו" (קטע ראשון).

בענין אם אפשר לזכות באיסורי הנאה.

"בענין עשאן הכתוב לחמץ ברשותו" (קטע "והנה הרמב"ם").

דברי הרמב"ם שקונה חמץ בפסח לוקה.

"בענין עשאן הכתוב לחמץ ברשותו" (קטע "והנה הרמב"ם").

וקטע אחרון). בענין מלקות א' סק"ה (קטע "ובאמת" וקטע "ועכ"פ").

בענין אם איסורי הנאה נחשבים אינם ברשותו.

"בענין עשאן הכתוב לחמץ ברשותו" (קטע ראשון).

בענין שאינו יכול להפקירם.

"בענין עשאן הכתוב לחמץ

"בענין גיד הנשה של מוקדשין"
סק"א (קטע "והנה המהר"ן
חיות").

חבילות" ב' (קטע "והנה אע"פ"
וקטע אחרון).

בשר בחלב

דברי הרמב"ם שהאיסור של אכילת בשר
בחלב נמנה ללאו נפרד במנין תרי"ג, כמו
בישול, כי לכל אחד מהם כתוב בנפרד לא
תבשל גדי בחלב אמו, ואילו הנאה מבשר
בחלב אינה נמנית ללאו נפרד, אע"פ שגם
בנוגע להנאה נאמר פעם נוספת לא תבשל
גדי בחלב אמו, וביאורו למה.

"בענין המבשל נבילה בחלב"
סק"ג.

בענין מה שלוקין על אכילת בשר בחלב
גם אם אכלו שלא כדרך כיון שלא כתוב
בו אכילה: האם בכל האיסורים פטורים על
שלא כדרך מצד הסברא, רק שבבשר בחלב
כיון שלא כתוב בו אכילה הרי זה ילפותא
שחייבים גם על שלא כדרך, או האם מצד
הסברא חייבים גם על שלא כדרך, רק
שהעובדא שכתוב אכילה בשאר איסורים
הרי זה ילפותא שפטורים, וממילא בבשר
בחלב שלא כתוב בו אכילה, חייבים מצד
הסברא גם על שלא כדרך.

"בענין מלקות על איסורי הנאה
ובכ"ח".

משמעות דברי הרמב"ם שאין לוקין על
הנאה מבשר בחלב כמו שהוא סובר שאין
לוקין על שאר איסורי הנאה, ודברי החינוך
בענין זה.

"בענין המבשל נבילה בחלב"
סק"ו. "בענין מלקות על איסורי
הנאה ובכ"ח"

השיטה שאין בישול אחר בישול בבשר
בחלב.

"בענין המבשל נבילה בחלב"
סק"ז.

בענין אם מה שנאסר הם גוף החפצים של
הבשר והחלב, או האם הדבר שנאסר הוא
התערובת של טעם הבשר וטעם החלב.

"בענין בשר וחלב".

ברכות

בענין מתי אומרים שאילם יכול לעשות את
הדבר שזוקק לברכה ואדם אחר יברך את
הברכה, ומתי אומרים שהאילם עצמו לא
יעשה את המעשה אלא אדם אחר יעשה
אותו ויברך.

"בענין ברכת שחיטה" סק"א ולהלן
שם.

בענין הא דמברכין ברכת המצות על מצות
קיומיות, כגון שחיטה, סוכה כל שבעה,
ונטילת ידיים.

"בענין ברכת שחיטה (קטע ראשון)."

דעת הרא"ש שברכת על השחיטה היא
ברכת המצות (קטע ראשון), ומשמעות
דברי הב"ח שהיא ברכת הניהיגין (סק"א
סק"ב), ודברי הט"ז שהיא ברכת השבח
סק"ג).

"בענין ברכת שחיטה".

המחלוקת בין רש"י והאור זרוע בענין אם
היכא שנולדה בבהמה ריעותא של טריפות,
האם יברך לפני השחיטה (רש"י), או האם
יברך אחרי שחיטה אחרי שבדקו את
הבהמה (האור זרוע).

"בענין ברכת שחיטה" (קטע "ועי'
בדברי חמודות").

בענין המהות של ברכת אירוסין: האם היא
ברכת המצוה או ברכת השבח.

"בענין ברכת שחיטה" (קטע
ראשון).

הסוגיא בפסחים שאין אומרים שתי קדושות
(קידוש היום וברכת המזון) על כוס אחד.

"בענין אין עושין מצות חבילות
חבילות" ב'.

דברי הרמב"ם שברכת המזון והבדלה
אפשר לברך על כוס אחד.

"בענין אין עושין מצות חבילות

בענין היכא שהמחה את הבשר ושתה אותו.
"בענין בשר וחלב".

בענין "גדי אסרה תורה ולא חלב", וקושיית הגמ' על זה מאכל חצי כזית בשר וחצי כזית חלב חייב, והקושיא שאולי חייב משום ש"היתר מצטרף לאיסור".

"בענין בשר וחלב".

בענין ה"נקודה נפלאה" שכתב הרמב"ם בפיה"מ על מס' כריתות שהיכא שרוצים שהאיסור אכילה של בשר בחלב יחול על דבר שכבר אסור באכילה משום איסור אחר, העובדא שבשר וחלב אסור בהנאה אינו יכול לשמש כאיסור מוסיף על איסור אכילה ושנימא שמיגו שחל האיסור הנאה חל נמי האיסור אכילה, כי האיסור הנאה הרי הוא תוצאה מהאיסור אכילה (כן ביאר הקובץ הערות בסי' ל' סק"ג את כוונת הרמב"ם, ובסק"ד כתב ביאור אחר).

"בענין המבשל נבילה בחלב" סק"א סקי"א.

תבשילו, ורבי עקיבא סובר אפילו אם מצא אחרת נאה ממנה.

"סוטה" ט' (קטע "והנה תוס' כאן").

דברי רש"י שאם מצא בה ערות דבר התורה מצוה אותו לגרשה.

"סוטה", ט"ו.

בענין מה שהמגרש את אשתו ולנה עמו בפונדקי צריכה ממנו גט שני משום שנתייחדה עמן בפני עדים ואמרינן שהן הן עדי יחוד הן הן עדי ביאה, האם החשש הוא שמא קידש אותה קודם לכן, או האם החשש הוא שמא עכשיו ביחוד זה קידש אותה בכיאה.

"סוטה" י"ב סק"ד.

דברי התוספתא שאם עד אחד אומר שנתייחד עם גרושתו שחרית וע"א שני אומר שנתייחד עמה ערבית, אינם מצטרפין.

"סוטה" י"ב סק"ד.

דבר שבערוה

דעת הרמב"ם שע"א נאמן להעיד שאשה היא זונה (או חללה או גרושה) כי האיסור של זונה לכהן אינו בגדר דבר שבערוה, ושהראב"ד חולק על זה.

"בענין עד אחד" (קטע "והנה לעיל"). **"סוטה" ד' (קטע ויש לעיין"), ו'.**

דברי הש"ש בדעת הרמב"ם שרק פסול מלידה בעי שנים כי חזינן מ"יכיר" שרק האב נאמן, אבל לומר שנתגרשה או נתחללה לא בעי שנים, ודברי הקצה"ח שרק פסול מלידה חשיב דבר שבערוה.

"סוטה" ד' (קטע "ויש לעיין").

בענין אם בדבר שבערוה צריכים שני עדים גם כשאינם מעידים כנגד חזקה (דברי המהרי"ק שרק כשמעידים נגד חזקה, והשגת הש"ש).

"סוטה" ד' (קטע "ובטעם הדבר"), ז'.

הזמה

בענין אם הדין של אם "הרגו אין נהרגין" הרי זה בגלל שאין עונשין מן הדין, או האם

גוי - בן נח

הצד שגוי פחות מבן י"ג שנה חשיב גדול היכא שרואים שיש לו דעת כי השיעור של י"ג שנה נאמר רק בישראל.

"בענין חינוך קטן למצות" סק"י (קטע "וכן האור שמח").

גיד הנשה

סוגיית הגמ' בחולין בענין גיד הנשה של מוקדשין

"בענין גיד הנשה של מוקדשין".

דברי תוס' שגיד הנשה אסור רק היכא שהאיסור חל בחיי הבהמה כמו ביעקב אבינו שגידו נשה בחייו.

"בענין גיד הנשה של מוקדשין" סק"א (קטע "וזה"ל בתשובות נו"ב").

גירושין

שבית שמאי סוברים שלא יגרש אדם את אשתו אלא אם כן מצא בה ערות דבר, ובית הלל סוברים אפילו אם הקדיחה

יש דרשה מיוחדת של כאשר זמם ולא כאשר עשה.

"בענין מלקות" ב' סק"ט (קטע "והנה תוס' בב"ק" ולהלן שם).

דברי הרמב"ם שעדי קינוי וסתירה שהוזמו לוקין.

"סוטה" י"ב סק"א (קטע "ועוד הקשה ממה שפסק הרמב"ם").

חזקה דמעיקרא

בענין המחלוקת אם לומדים חזקה מדרשה דקרא או מהלכה למשה מסיני.

"בענין חזקה דמעיקרא".

בענין אם חזקה דמעיקרא מהני משום דחשיב בירור, או האם זה בגדר גזיה"כ של התנהגות במצב של ספק.

"בענין ספיקא דדינא" סק"א (קטע "ומעתה" ולהלן שם). "בענין חזקה דמעיקרא". "בענין עד אחד" (קטע "מיהו נראה"). "סוטה" ד' (קטע "ועכ"פ נראה").

הצד שחזקה אינה בגדר בירור, וגם לא בגדר גזירת הכתוב של התנהגות במצב של ספק, אלא יסוד הדין של חזקה הוא שהתורה אמרה שכשיש חזקה לא להסתפק.

"בענין עד אחד" (קטע "מיהו נראה" וקטע אחרון).

הסברא שאפילו אם חזקה היא בגדר גזירת הכתוב של התנהגות, אבל הטעם למה גזרה כן התורה הרי זה משום מדת ההוכחה שיש בזה, אבל אין מדת ההוכחה מספיק גדולה שתוכל להכריע בזכות עצמה.

"בענין ספיקא דדינא" סק"א (קטע "מיהו באמת").

בענין היכא שנתגלה שנהגנו בטעות, האם שייך לומר שבכל זאת נוצרה חזקה.

"סוטה" ד' (קטע "מיהו י"ל" וקטע "ועכ"פ נראה").

בענין אם בספיקא דינא אזלינן בתר חזקה דמעיקרא.

"בענין ספיקא דדינא" סק"א.

"בענין ספק ספיקא" (קטע "ועוד דע"").

שיטת המהרי"ט שחזקה דאיתרע לא מהני.

"בענין ספיקא דרבנן לקולא" סק"ג.

"בענין ספיקא דדינא" סק"ב (קטע ראשון). "בענין חזקה דמעיקרא"

(קטע "ועי' בספר").

דברי רבי יוסף ענגל זצ"ל בספר ציונים לתורה שהיכא שהחפץ הי' אסור מן התורה, והותר מן התורה, ונשאר ספק אם עודנו אסור מדרבנן, לא אזלינן בתר החזקה דמעיקרא (אפילו לפי הסוברים שבספיקא דרבנן אזלינן בתר חזקה דמעיקרא ואוסרים).

"בענין ספיקא דרבנן לקולא" סק"ג.

דברי הש"ש שרובא וחזקה רובא עדיף משום שרוב הוא מן ההווה ואילו חזקה הוא מן העבר.

"בענין חזקה דמעיקרא" (קטע "מיהו הש"ש").

הדרך שרובא וחזקה רובא עדיף כי רוב הוא בגדר בירור, ואילו חזקה היא בגדר גזירת הכתוב של התנהגות במצב של ספק, וממילא לאחר שנתברר הספק ע"י הרוב אין כאן ספק, ולא שייך הגזירת הכתוב של חזקה.

"בענין חזקה דמעיקרא" (קטע "ועכ"פ").

בענין ספק ספיקא נגד חזקה.

"בענין ספק ספיקא" (קטע "מיהו יש לדחות" וקטע "ועוד דע"").

חינוך

בענין אם חינוך קטן הוא חיוב על האב, או האם החיוב הוא על הקטן עצמו.

"בענין חינוך קטן למצות" סק"א ולהלן שם.

ראי' מסוגיא בנזיר שאפילו אם הקטן עצמו חייב אבל הא ודאי שגם האב חייב.

"בענין חינוך קטן למצות" סק"ה (קטע אחרון).

הקושיא איך שייך לומר שהקטן עצמו חייב, הלא אין לו דעת.

"בענין חינוך קטן למצות" סק"ז.

הקושיא איך שייך לומר שהקטן עצמו חייב, הלא החיוב לשמוע דברי חכמים הוא מהא דכתיב לא תסור וגו', והרי קטן אינו חייב בלאוין.

"בענין חינוך קטן למצות" סק"ח.

בענין אם האב חייב לחנך גם את בתו למצות.

"בענין חינוך קטן למצות" סק"ו.

דברי הרמב"ם שקטן בן ט' וכן י' מחנכין אותו לצום שעות ביום כיפור, ושכן י"א בין זכר ובין נקיבה מתענה ומשלים.

"בענין חינוך קטן למצות" סק"ו.

בענין מה שקטן יכול להוציא רק את מי שחייב מדרבנן, אבל לא את מי שחייב מדאורייתא, אע"פ שגדול שנתחייב רק מדרבנן יכול להוציא גם את מי שחייב מדאורייתא. חמש שיטות בענין זה.

"בענין חינוך קטן למצות" סק"א.

שיטת תוס' שגדול יכול להוציא בברכת המזון אפילו את מי שאכל כדי שביעה שחייב מדאורייתא, אפילו אם הוא עצמו לא אכל כלל, וכדאמרין אע"פ שיצא מוציא.

"בענין חינוך קטן למצות" סק"ד.

הדרך שאפילו אם החיוב של חינוך הוא רק על האב, בכל זאת אתי שפיר למה קטן יכול להוציא את מי שחייב רק מדרבנן בברכת המזון, כי סגי בזה שגוף הברכה המזון היא ברכה שיש חיוב לברך אותה.

"בענין חינוך קטן למצות" סק"ב (קטע "ובגדר הדבר" ולהלן שם).

השיטה שקטן אינו יכול להוציא אפילו את מי שחייב רק מדרבנן, חוץ ממקרא מגילה מפני שאף הם היו באותו הנס.

"בענין חינוך קטן למצות" סק"ה.

חמץ

דברי השאגת ארי' שלוקין על בל יראה ובל ימצא רק פעם אחת, כי אין עשה מנתק שני לאוין.

"בענין מלקות" ד' סק"ב.

בענין אם הקיום של מצות תשבתו הוא דוקא על ידי מעשה, דהיינו על ידי שהוא מוציא את החמץ מרשותו, אבל אם מתחילה אין לו חמץ אינו מקיים את העשה, או האם הקיום הוא על ידי שוא"ת, דהיינו על ידי שאין לו חמץ, וממילא גם היכא שמתחילה אין לו חמץ הרי הוא מקיים את העשה.

"בענין מלקות" ד' סק"ב.

בענין חמץ ברשות השומר.

"חמץ בבית השומר".

בענין שחמץ בפסח "אינו ברשותו" ועשאו הכתוב כברשותו.

"בענין עשאו הכתוב לחמץ ברשותו".

דברי הרמב"ם שקונה חמץ בפסח לוקה.

"בענין עשאו הכתוב לחמץ ברשותו" (קטע "והנה הרמב"ם" וקטע אחרון). בענין מלקות א' סק"ה (קטע "ובאמת" וקטע "ועכ"פ").

בענין אם ביטול חמץ מהני מטעם הפקר.

"בענין עשאו הכתוב לחמץ ברשותו" (קטע ראשון). "בענין חמץ שאינו ידוע" (קטע "ברם נראה").

שאלת הגמרא בשני ציבורין, אחד של מצה ואחד של חמץ, ולפניהם שני בתים וכו', ואתו שני עכברים וכו', ומסקינן שאמרינן בכה"ג שספיקא דרבנן לקולא.

"עוד בענין ספיקא דרבנן לקולא".

שאלת הגמ' אם המשכיר בית לחבירו בארבעה עשר חזקתו בדוק או לא, ופסקו של הרא"ש, ודברי הב"י שיש להבית חזקה דמעיקרא שאינו בדוק.

"בענין ספיקא דרבנן לקולא" סק"ג.

פירש"י שהכוונה ביבדוק לאחר לאחר המועד היא לשש שעות ומעלה, ודברי המהרש"א ודברי הקרני ראם על דבריו.

"בענין בל יראה בערב פסח".

המחלוקת בין ר"ש ורבי יהודה אם חמץ בערב פסח משש שעות ומעלה אסור מן התורה באיסור לאו.

"בענין בל יראה בערב פסח".

"בענין חצי שיעור וחזי
לאיצטרופי" סק"א.

בענין חצי שיעור בגניבה וגזילה.

"בענין חצי שיעור וחזי
לאיצטרופי" סק"ב (קטע "ועי' עוד
ברמב"ם").

בענין חצי שיעור במצות.

"בענין חצי שיעור וחזי
לאיצטרופי" סק"ב (קטע "והנה יש
לעיין" ולהלן שם).

בענין חצי שיעור במעילה.

"בענין חצי שיעור וחזי
לאיצטרופי" סק"ב (קטע ראשון).

בענין חצי שיעור באיסור הנאה.

"בענין השיעור של איסורי הנאה"
סק"ב. "בענין חצי שיעור וחזי
לאיצטרופי" סק"ב (קטע "ויש עוד
נפקא מינה").

שיטת החכם צבי שחצי שיעור אסור מן
התורה אמרין רק באיסורי אכילה.

"בענין חצי שיעור וחזי
לאיצטרופי" סק"ב (קטע "והחכם
צבי").

טבילה

הדעה שהטהרה חלה רק בעלותו מן המים,
אבל לא כשהוא עוד תחת המים.

"יומא" ד' סק"ג.

טבילה לעבודה

המחלוקת בין בן זומא ורבי יהודה בענין
למה הנכנס לעזרה לעבוד צריך טבילה.

"יומא" ב' סק"א.

בענין למה לפי בן זומא שסובר שהיא
מהתורה, אין העבודה פסולה היכא שלא
טבל.

"יומא" ב' סק"ד.

שאפילו אם טבל כבר לאכילת תרומה
וקדשים, אכתי צריך לטבול עוד הפעם אם
הוא רוצה לעשות ביאת המקדש.

"יומא" ב' סק"א.

בענין אם עוברים על כל יראה בערב פסח
משש שעות ומעלה.

"בענין כל יראה בערב פסח".

דברי הר"ן שמהתורה סגי בבדיקת חמץ
וביעור, ואין צורך בביטול, ואם ימצא חמץ
בתוך פסח יבערנו, ואם אינו מבערו הרי
הוא עובר עליו בכל יראה מכאן ולהבא
אבל לא למפרע.

"בענין חמץ שאינו ידוע".

חצי שיעור

ביאור השילוב בין הדרשה של כל חלב
ובין הסברא של חזי לאיצטרופי.

"בענין חצי שיעור וחזי
לאיצטרופי" סק"א.

שני דרכים בביאור הסברא של חזי
לאיצטרופי.

"בענין השיעור של איסורי הנאה"
סק"ב (קטע אחרון). "בענין חצי
שיעור וחזי לאיצטרופי" סק"ב.

בענין אם יסוד הדין של חצי שיעור אסור
מן התורה הוא שמכל חלב ילפינן שכוונת
התורה בכל איסור ואיסור היא לאסור גם
חצי שיעור, או האם זה דין כללי על כל
האיסורים שבתורה, ואם אכל חצי שיעור
של נבילה שם האיסור אינו האיסור של
נבילה, אלא שם האיסור הוא האיסור
החדש הזה

"בענין חצי שיעור וחזי
לאיצטרופי" סק"א. "בענין גיד
הנשה של מוקדשין" (קטע "ובאמת
יש אפשרות").

דברי תוס' בשבועות שאפילו אם חצי
שיעור אסור מן התורה אבל הרי הוא יותר
קל אפילו מאיסור עשה.

"בענין לא תסור" (קטע
"והלח"מ").

דברי תוס' שמהטעם הנ"ל אינו מושבע
ועומד מהר סיני על חצי שיעור, ושמש"ה
שבועה לא לאכול חצי שיעור של איסור
חלה.

האם היא רק דין מדיני התורה איך להתירה.

"סוטה" ג' (ובענין אם היא מצוה חיובית או מצוה קיומית).

דברי החשק שלמה שהיכא שהיכמה רוצה חליצה הרי היא בודאי מצוה עשה.

"סוטה" ג' (קטע "וע"ע").

דברי רש"י שאלמנת מלך אינה חולצת כי אסור לה להנשא.

"סוטה" ג' (קטע "וע"ע").

יום כיפור

הילפותות לאיסור אכילה ושתי' ביום כ. "יומא" י'.

שגם בגוף הפשיטה והלבישה מתקיים קיום מסוים בסדר עבודת יום כיפור.

"יומא" ד' סק"א סק"ו.

"הביאו לו את בגדי זהב", "הביאו לו את התמיד".

"יומא" ד' סק"ה סק"ז.

הביאור של 'טרף' בקלפי.

"יומא" ז'.

בענין המחלוקת בין רבי ינאי ורבי יוחנן אם הגרלה מעכבת (רבי ינאי) או לא (רבי יוחנן).

"יומא" ט'.

בענין אם ההגרלה קובעת איזה שעיר הוא לה' ואיזה הוא לעזאזל, או האם היא רק מורה להכהן גדול איך לקרות שם, והקריאת שם היא שקובעת.

"יומא" ט' סק"א.

בענין שלא סגי בזה שאחרי שנקבע השעיר הראשון, בדרך ממילא ידעיןן שהשעיר השני הוא לעזאזל או לה', אלא צריכים בדוקא להעלות גם את הגורל השני או לקרות שם להשעיר השני.

"יומא" ט' סק"ב.

ילפותות

א. כללי

בענין אם מיעוטים וריבויים שבתוך הפרשה אשר לומדים מהם דינים שונים בנוגע לנושא הפרשה, קאי רק על הציור שמפורש

בענין אם הטבילה של הנכנס לעזרה לעבוד, וכן הטבילה הראשונה של הכהן גדול ביום כיפור, היו בקודש.

"יומא" ב' סק"ג.

בענין אם השינוי של מקומות העבודות הוא הדבר שגורם את הטבילות והקידושין הנוספים ביום כיפור, או האם זה השינוי בהבגדים.

"יומא" ג'.

טומאה

בענין אם מה שספק טומאה ברה"ר ספיקן טהור, וכן אם מה שספיקן טהור גם ברה"י היכא שהספק הוא על דבר שאין בו דעת לשאול, הרי זה משום הלכה למשה מסיני, או האם זה משום שספיקא דאורייתא הוא לקולא מן התורה.

"בענין ספיקא דאורייתא".

טריפה

דברי תוס' שאפילו לפי ר' ירמיה' שסובר שלפי ריה"ג חשיב לאו הניתק לעשה אפילו היכא ששייך לקיים את העשה רק כשאין עוברים על הלאו (דלא כדעת אביי), כגון הלאו של נבילה והעשה של לגר אשר בשעריך תתנו או מכור לנכרי, אבל בכל זאת לוקין על הלאו של טריפה, אע"פ שניתק להעשה של לכלב תשליכון אותו, כי כיון שלוקין על הציור של הלאו של קדשים שיצאו חוץ למחיצתם, כי אי אפשר להשליך קדשים לכלב, ה"ה שלוקין על הציור של אכילת טריפה.

"בענין מלקות" א' סק"ב סק"ג סק"ד.

יבום וחליצה

שסוטה ודאי פטורה מחליצה.

"סוטה" ד' (קטע "וכתב האחיעזר" וקטע "ומהנחל יצחק").

סוגיית הגמ' בסוטה דף ה' ע"ב - ו' ע"א בלמה ספק סוטה אינה מתיבמת אבל חולצת.

"סוטה" ט"ו - כ'.

בענין אם חליצה היא בגדר מצות עשה, או

בהפסוק או האם קאי גם על ציורים נוספים שנתרבו בדרך ריבוי לתוך הפרשה. "סוטה" ט"ז.

ב. אין מזהירין ואין עונשין מן הדין הטעמים למה אין עונשין ואין מזהירין מן הדין.

"בענין מלקות" ב' סק"א ולהלן שם.

בענין אם כוונת הכלל של אין מזהירין מן הדין היא רק שאי אפשר ללמוד שיש מלקות, או האם הכוונה היא שאי אפשר ללמוד אפילו שיש המדריגה של אזהרה, אלא אפשר ללמוד מק"ו רק המדריגה של איסור בעלמא.

"בענין מלקות" ב' סק"א.

בענין אם היכא שזה בגדר "יש בכלל מאתים מנה" שייך לומר שאין עונשין ואין מזהירין מן הדין.

"בענין מלקות" ב' סק"ב סק"ט.

בענין הא שסובר אב"י בסנהדרין דף ע"ו ע"א שהיכא שזה בגדר גילוי מילתא מזהירין ועונשין מן הדין, ורבא שם חולק על זה.

"בענין מלקות" ב' סק"ה סק"ט (קטע "שור" באבן האזל").

דברי המגיד משנה שהיכא שבלא"ה אסור באיסור עשה, מזהירין מן הדין.

"בענין מלקות" ב' סק"ו סק"ח.

בענין אם מזהירין ועונשין ממה מצינו.

"בענין מלקות" ב' סק"ד.

דברי המכילתא שאין עונשין ממון מן הדין. "בענין מלקות" ב' סק"ג.

שיש אומרים שמיתה בידי שמים עונשין מן הדין.

"בענין מלקות" ג'.

בענין אם גם בגוי אמרינן אין עונשין מן הדין.

"בענין מלקות" ב' סק"ט (קטע "ועי' עוד בב"ק דף ל"ח").

שרבי שמעון סובר שעונשין מן הדין.

"בענין מלקות" ב' סק"ט (קטע "והנה הרמב"ן).

ג. הלכה למשה מסיני

דברי הרמב"ם בגדר הלכה למשה מסיני.

"בענין הלכה למשה מסיני" א'.

בענין שאין לוקין על דבר שהוא הלכה למשה מסיני.

"בענין הלכה למשה מסיני" ב' סק"א.

בענין ק"ו או בנין אב מדבר שהוא הלכה למשה מסיני. ובענין היכא שהחומרא של הדבר הנלמד הוא מהלכה למשה מסיני.

"בענין חזקה דמעיקרא". "בענין הלכה למשה מסיני" ב' סק"ב סק"ג.

בענין אם עושים פירכא מהלכה למשה מסיני.

"בענין הלכה למשה מסיני" ב' סק"ד.

מחלוקת אחרונים אם עושים "יוכיח" מהלכה למשה מסיני, וראיות מהראשונים בענין זה.

"בענין הלכה למשה מסיני" ב' סק"ה.

בענין ספק הלכה למשה מסיני.

"בענין הלכה למשה מסיני" ב' סק"ו.

ד. אסמכתא

דברי הריטב"א בר"ה דף ט"ז שאסמכתות הרי הן בכלל כוונת הפסוק, רק שלא בדרך חיוב, ודעת הרמב"ם בזה.

"סוטה" ט' (קטע "והנה הריטב"א").

כלאי הכרם

דברי תוס' שאע"פ שהעושה כלאים עובר על לא תשיג גבול, אבל אין לוקין משום משיג גבול, כי כיון שאין לוקין על הציור של משיג גבול קרקע כי זה ניתק לעשה, ה"ה שאין לוקין על הציור של כלאים אע"פ שאינו ניתק לעשה.

"בענין מלקות" א' סק"א סק"ב סק"ג סק"ד.

כתב - על פה (דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרם על פה וכו')

בענין המחלוקת אם ספרים נכתבים בכל לשון (חכמים), או האם רק בלשון יוונית (רשב"ג). וכן המחלוקת אם כתבי הקודש שנכתבו בשאר לשונות ניתנו לקרות בהן או לא. וכן המחלוקת אם מצילין כתבי הקודש שנכתבו בשאר לשונות מן הדליקה בשבת (רב חסדא) או לא (רב הונא).

"בענין כתבי הקודש בשאר לשונות" א'.

בענין האיסור לומר דברים שבכתב בעל פה ודברים שבעל פה בכתב.

"בענין כתבי הקודש בשאר לשונות" א'.

הטעמים למה אסור לומר דברים שבכתב בעל פה.

"בענין כתבי הקודש בשאר לשונות" א' (קטע "ועי' בשפת אמת" ולהלן שם).

הטעם שכתבו תוס' למה אסור לכתוב תורה שבעל פה.

"בענין כתבי הקודש בשאר לשונות" א' (קטע "והנה עי' בתוס'").

הדרך ששני האיסורים הם ביסודם גדר אחד.

"בענין כתבי הקודש בשאר לשונות" א' (קטע "ונראה שי"ל" ולהלן שם).

דברי רבינו יונה שמכיון שהותר לומר בעל פה פרשיות קריאת שמע לשם מצות קריאת שמע, מותר גם לאחר שעבר זמן ק"ש.

"בענין כתבי הקודש בשאר לשונות" א' (קטע "שוב שמעתי").

בענין דברי תוס' שסומא מותר לומר דברים שבכתב בעל פה משום עת לעשות לה'.

"בענין כתבי הקודש בשאר לשונות" א' (קטע "ועכ"פ בנוגע למה שכתבנו").

לא תסור

דברי הרמב"ם שלא תסור, וכן ועשית ככל

אשר יורוך, קאי על כל מה שחז"ל קיבלו מהלכה למשה מסיני, וכן על מה שדרשו מהמדות שהתורה נדרשת בהן, וכן על מה שתיקנו או גזרו, ודברי הרמב"ן שחולק על זה, ובענין על מה קאי לפי הרמב"ן.

"בענין הלאו של לא תסור".

בענין למה לפי הרמב"ם נקטינן שספיקא דרבנן לקולא, הלא הספק הוא ספק דאורייתא, דהיינו האם יש כאן הלאו של לא תסור.

"בענין הלאו של לא תסור" (קטע "והרמב"ן" ולהלן שם).

בענין מה ששבועה שלא יאכל חצי שיעור של איסור חלה, למה לא אמרינן שאינה חלה משום שהוא מושבע ועומד משום הלאו של לא תסור.

"בענין הלאו של לא תסור" (קטע "ועי' חידושי הגרש"ש").

לפני עור

שיטת האמונת שמואל שאין איסור של לפני עור על איסור שהוא עצמו (המכשיל) אינו מצווה עליו.

"בענין השיעור של איסורי הנאה" סק"ב.

לשון הקודש

ביאור השורש דר.

"שרשים בלשון הקודש" ד'.

ביאור השורש הר.

"שרשים בלשון הקודש" ה'.

ביאור השורש טבע.

"שרשים בלשון הקודש" ז'.

ביאור השורש כסף.

"שרשים בלשון הקודש" ח'.

ביאור השורש נחש.

"שרשים בלשון הקודש" י"א.

ביאור השורש נס.

"שרשים בלשון הקודש" י"ב.

ביאור השורש סג.

"שרשים בלשון הקודש" ד'.

ביאור השורש סתר.

"שרשים בלשון הקודש" י"ח.

ביאור השורש עז והשורש זע.

"שרשים בלשון הקודש" י"א.

ביאור השורש עין.

"שרשים בלשון הקודש" ט"ו.

ביאור השורש שג.

"שרשים בלשון הקודש" ד'.

ביאור השורש שחן.

"שרשים בלשון הקודש" י"א.

ביאור השורש גל.

"שרשים בלשון הקודש" כ'.

ביאור השורש דבר.

"שרשים בלשון הקודש" ג'.

ביאור השורש זן.

"שרשים בלשון הקודש" ו'.

ביאור השורש מצ.

"שרשים בלשון הקודש" ט'.

ביאור שמות הרודפים "רגל" ו"פעם".

"שרשים בלשון הקודש" כ"א.

חומש: פרי משפטים, שלש רגלים

(כ"ג, י"ד).

בענין המושג "תמיד", וביאור התואר

"מתמיד" (ולא "תומד").

"שרשים בלשון הקודש" י'.

החילוק בין "מצח נחושה", ל"קשה עורף".

"שרשים בלשון הקודש" י"א.

שהמלה "בן" והמלה "בינה" הן מלשון

בנין, והמלה "זכר" (עם קמץ) היא מלשון

זכר (עם צירי וסגול).

"שרשים בלשון הקודש" א'.

החילוק בין "עומד" ל"ניצב", וביאור המלה

"מצב".

"שרשים בלשון הקודש" כ'.

ביאור המלה עזב והמלה סור.

"שרשים בלשון הקודש" י"ד.

ערו - רעם, מת - תם.

"שרשים בלשון הקודש" ט"ז.

שיר - ישר.

"שרשים בלשון הקודש" י"ז.

ביאור החילוק בין "עם" ובין "לשון".

"שרשים בלשון הקודש" י"ט.

ביאור החילוק בין "שמחה" ובין "ששון".

"שרשים בלשון הקודש" י"ט.

ביאור החילוק בין "חגים" ובין "מועדים
וזמנים"

"שרשים בלשון הקודש" י"ט.

מבול

בענין מה שגם בעלי חיים נשמדו.

"בענין חינוך קטן למצות" סק"ז

(קטע אחרון).

מדות

דברי רבי יוחנן (בסוטה דף ד' ע"ב) בשם

רשב"י שכל אדם שיש בו גסות הרוח

כאילו עובר עבודת כוכבים, ורבי יוחנן

דידי' אמר כאילו כפר בעיקר, ודברי

הרמב"ם שכל המגבי' לבו כפר בעיקר.

"סוטה" י"ד.

מודה במקצת

בענין היכא שהודה להתובע, אבל אסר

עליו בקונם את מה שהודה, האם זה נחשב

הודאה שמחייבת שבועת מודה במקצת.

"בענין מי שאנוס מלקיים חיובו"

(קטע ראשון ולהלן שם).

מלך

דברי רש"י שאלמנת מלך אינה חולצת כי

אסור לה להנשא.

"סוטה" ג' (קטע "וע"ע").

מלקות

הביאור ב"מלקות במקום מיתה עומדת":

שאם מת תחת יד המלקה בשוגג, המיתה

נחשבת חלק מעונש מלקות.

"בענין מלקות" ו'.

מנלן שאין לוקין על לאו שאין בו מעשה.

"בענין מלקות" ה'.

דברי הרמב"ם שקונה חמץ בפסח לוקה.

"בענין עשאן הכתוב לחמץ ברשותו" (קטע "והנה הרמב"ם" וקטע אחרון). "בענין מלקות" א' סק"ה (קטע "ובאמת" וקטע "ועכ"פ").

שיטת החינוך שאם אפשר לעבור בלא מעשה, אז אפילו אם עשה מעשה, הרי זה נחשב לאו שאין בו מעשה ואינו לוקה.

"בענין מלקות על איסורי הנאה ובכ"ח" (קטע אחרון). "בענין מלקות" א' סק"ד.

שיטת החינוך שעל סיכה הרי הוא שפיר לוקה כיון שצויר זה של הנאה לא משכחת בלא מעשה.

"בענין מלקות על איסורי הנאה ובכ"ח" (קטע אחרון). "בענין מלקות" א' סק"ד.

שיטת המ"מ בדעת הרמב"ם (היפך משיטת החינוך) שהיכא שאפשר ע"י מעשה או אפילו אם עבר שלא ע"י מעשה הרי זה נחשב לאו שיש בו מעשה ולוקה, ושלכן פסק הרמב"ם שחסמה בקול לוקה.

"בענין מלקות" א' סק"ה.

השיטה שגם על מחשבה שייך לומר דחשיב מעשה היכא שבמחשבתו קעביר מעשה.

"בענין מלקות" א' סק"ה.

פסקו של הרמב"ם שהניקף לוקה רק אם סייע להמקיף. ודברי הראב"ד שאפילו אם לא סייע, נהי שאינו לוקה, אבל הוא שפיר עובר בהלאו.

"בענין מלקות" א' סק"ה.

הטעם למה אין לוקין על לאו הניתק לעשה.

"בענין מלקות" ד'.

דברי ר' ירמ' שר"ע וריה"ג פליגי אם הלאו של נבילה נחשב לאו הניתק לעשה כיון שאחרי הלאו כתוב לגר אשר בשעריך תתננה וגו' (ריה"ג), או האם אינו נחשב לאו הניתק לעשה כי אפשר לקיים את

העשה רק אם אינו עובר על הלאו (ר"ע), ודלא כאביי שם שסובר שלכו"ע אינו נחשב לאו הניתק לעשה.

"בענין מלקות" א' סק"ב.

הדרך בתוס' שמה שאין עשה מנתק שני לאוין, אלא לוקה רק פעם אחת, הרי זה רק כמו הציויר של תמורה שאין שם ניתוק גמור, כי אין שם מעשה שמנתק את הלאו, כי התמורה מאל' היא קדושה, ודברי השאגת ארי' שהם דלא כדבריהם.

"בענין מלקות" ד' סק"ב.

הדרך בתוס' שמה שאין עשה מנתק שני לאוין, אלא לוקה רק פעם אחת, הרי זה רק היכא ששני הלאוין כתובים זה אצל זה, כמו לא יחליפנו ולא ימיר אותנו. והגירסא בדבריהם שמה שאין עשה מנתק שני לאוין הרי זה רק היכא ששני הלאוין כתובים אצל העשה.

"בענין מלקות" ד' סק"ב.

דברי הרמב"ם בענין למה לוקין על תמורה, ולא אמרינן שהוא ניתק להעשה של והי ותמורתו יהי' קודש.

"בענין מלקות" א' סק"ג.

בענין לאוין שלא שייך בהם מלקות בכל הציוורים של הלאו, האם זה גורם שאין מלקות בכל הציוורים, או האם העובדא שיש ציוורים ששפיר שייך בהם מלקות הרי זה גורם שיש מלקות בכל הציוורים.

"בענין מלקות" א' סק"א סק"ב סק"ג סק"ד.

שיטת הרמב"ם שהמקטיר אבר של בהמה טמאה על גבי המזבח לוקה.

"בענין מלקות" ב' סק"ח (קטע "והמל"מ").

בענין שאין לוקין על דבר שהוא מהלכה למשה מסיני.

"בענין הלכה למשה מסיני" ב' סק"א.

משכון

פסקו של הרמב"ם שהיכא שנכנס המלוה לביתו של הלוח ולקח משכון, אע"פ

שעובר בלאו אינו לוקה כי הלאו ניתק לעשה, וקושיית המל"מ שרק בהציור של לוח עני הלאו ניתק לעשה אבל לא בלוח עשיר.

"בענין מלקות" א' סק"ג סק"ד.

מתעסק

דרכו של רעק"א שמתעסק (כגון נתכוין לחתוך תלוש, דסבור שהי' תלוש, והי' מחובר), חשיב מעשה איסור, רק שפטור מגזירת הכתוב.

"בענין חינוך קטן למצות" סק"י (קטע "ועי' בשו"ת בית שערים").

הדרך שקטן פטור מאיסורים משום שהוא בגדר מתעסק כיון שאין לו דעת, ושממילא בחלבים ועריות הרי הוא שפיר בכלל האיסור כיון שבהם גם מתעסק חייב כיון שהוא נהנה, רק שקטן אינו נענש כיון שאין לו דעת.

"בענין חינוך קטן למצות" סק"י (קטע "ועי' בשו"ת בית שערים").

נבילה

דברי ר' ירמ' שר"ע וריה"ג פליגי אם הלאו של נבילה נחשב לאו הניתק לעשה כיון שאחרי הלאו כתוב לגר אשר בשעריך תתננה וגו' (ריה"ג), או האם אינו נחשב לאו הניתק לעשה כי אפשר לקיים את העשה רק אם אינו עובר על הלאו (ר"ע), ודלא כאביי שם שסובר שלכו"ע אינו נחשב לאו הניתק לעשה.

"בענין מלקות" א' סק"ב.

נדרים

בענין אם הכוונה בקונם מפקיע מידי שיעבוד היא שבאמת הוא נשאר חייב, רק שאסור להתובע לקבלו, או האם הקונם מהני באמת לפטרו.

"מי שאנוס מלקיים חיובו" (קטע "ויש ליישב").

שאלת רבינא אם יכול הבעל להפר נדרי שתי נשיו כאחת.

"בענין אין עושין מצות חבילות

חבילות" א' (קטע "והנה עי' עוד בנדרים" ולהלן שם).

נחום איש גמזו

גם זו לטובה.

"נחום איש גמזו".

נתין

שנתין או עבד (שהם למטה ממזור) שהם ת"ח אינם קודמים לכהן גדול ע"ה אלא הכהן גדול קודם (ואינם כמו ממזר שהוא קודם לכהן גדול עם הארץ).

"סוטה" י"ג.

סוטה

א. כללי

שיטת הרמב"ם שפיתוי קטנה אינו נחשב הגדר אונס, ושיטת הראב"ד שחולק.

"בענין חינוך קטן למצות" סק"י (קטע "והנה בשו"ת משכנות יעקב").

ב. קינוי סתירה והשקאה

בענין אם קינוי הוא חובה על הבעל (כשהוא רואה שאשתו עוברת על דת יהודית וכדומה), או האם זה רשות, או האם לפעמים הרי זה אסור.

"סוטה" ח', ט', י"ב סק"א.

דברי הירושלמי שלא יקנא מתוך שחוק וכדומה, ושיטת הרמב"ם בענין זה.

"סוטה" י', י"ב סק"א (קטע ראשון).

דברי ר' חנינא מסורא שלא יקנא אדם לאשתו בזמן הזה, ופסקיו של הרמב"ם בענין זה.

"סוטה" י"א, י"ב.

בענין אם לאחר קינוי וסתירה הבעל חייב להביאה אל הכהן להשקותה.

"סוטה" ב'.

שלאחר קינוי וסתירה, אם אין עד טומאה, אין כופין את בעלה לגרשה (כלומר בזמן הזה שאי אפשר להשקותה).

"סוטה" ד' (קטע "ועוד כתב שיש עוד נפ"מ").

הסוטה אינה עוברת, וגם מותר להבעל לבועלה בתורת פלגש, אבל האיסור עשה של ונמטאה מוסף שהיא מפסידה כתובתה, ושגם האשה עוברת, ושהיא אסורה עליו גם בתורת פלגש.

"סוטה" ה' (קטע אחרון).

לפי הצד שאינו נאמן לעשותה ודאי סוטה, אלא הרי הוא פועל רק שאינה שותה, האם אין לו שום נאמנות, רק שגזירת הכתוב היא שלא תשתה כמו שיש עוד נשים שאינן שותות מגזירת הכתוב, או האם פלגינן נאמנות והרי הוא נאמן באמת לענין שלא תשתה.

"סוטה" ה'.

בענין עד טומאה שבא לאחר ההשקאה.

"סוטה" ד' (קטע "והביא" ולהלן שם).

המחלוקת בין רש"י והרמב"ם אם עד טומאה נאמן רק אם הוא מעיד שנמטאה מתוך אותה סתירה שהעידו העדים עלי' (רש"י), או האם הוא נאמן גם אם העיד שנמטאה עם זה שקינא לה ממנו שלא מתוך אותה סתירה כיון שהיו כגון קינוי וסתירה (הרמב"ם).

"סוטה" ד' (קטע ראשון וקטע "וכבר הבאנו שרש"י").

האם לפי הרמב"ם העד אחד נאמן אפילו אם העיד שזינתה לפני הסתירה שהעדים העידו עלי'.

"סוטה" ד' (קטע ראשון וקטע "וכבר הבאנו שרש"י").

דברי העמודי אור שעד טומאה נאמן גם אם הוא אומר שזינתה עם אדם אחר.

"סוטה" ד' (קטע אחרון).

שיטת הרמב"ם שבאשת כהן, אם בא עד טומאה והעיד שזינתה, ושוב בעל אותה הכהן, הרי הוא לוקה משום זונה, ושיטת ראב"ד שהוא לוקה רק משום טומאה.

"בענין עד אחד" (קטע "והנה לעיל" וקטע אחרון). "סוטה" ד', (קטע "ועיין לעיל"), ו'.

הסוגיא אין משקין שתי סוטה כאחת.

"בענין אין עושין מצות חבילות חבילות" א', ב' (קטע "ועכ"פ יש להקשות" ולהלן שם).

ג. עדי קינוי וסתירה

בענין למה אין בעדי קינוי ועדי סתירה פסול של חצי דבר (על פי שנים עדים יקום דבר ולא חצי דבר).

"סוטה" א'.

בענין אם צריכים עדי קינוי וסתירה רק כדי לברר שקינא לה ונסתרה, או האם צריכים אותם לקיומי, דהיינו שבלי נוכחות עדים אינם בגדר קינוי וסתירה שמביאים להשקאה.

"סוטה" א' (קטע "שו"ר"), י"ב סק"ב סק"ג סק"ד (קטע "ושוב הביא" ולהלן שם) סק"ה.

דברי הרמב"ם שעדי קינוי וסתירה שהוזמו לוקין.

"סוטה" י"ב סק"א (קטע "ועוד הקשה ממה שפסק הרמב"ם").

פסקו של הרמב"ם שאם השביע עדים שיעידו שקינא לאשתו ונשבעו שאינם יודעים לו עדות, ונמצא ששיקרו אינם חייבים קרבן שבועת העדות.

"סוטה" י"ב סק"א (קטע "ועוד הקשה על דברי הרמב"ם").

ד. עד טומאה

בענין אם עד טומאה נאמן לעשותה ודאי סוטה, ויש בה הלאו של לא יוכל בעלה הראשון לשוב לקחתה אחרי אשר הוטמאה, או האם הוא פועל רק שאינה שותה, וממילא הרי היא נשאת אסורה משום האיסור עשה של ונמטאה.

"סוטה" ד', ה', ו', ז'.

דברי הקהלות יעקב שמצד מה שעד טומאה מהני לאסור אותה בתורת ודאי סוטה משום הלאו של לא יוכל בעלה הראשון לשוב לקחתה, אינה מפסידה כתובתה, וגם רק הבעל עובר על הלאו אבל

סומא

"והרשב"א בקידושין". "בענין ספיקא דדינא" סק"ב.

תירוצים על הקושיא שאם הרמב"ם לומד ממקום אחר, ולא מממזר ודאי ולא ממזר ספק, א"כ למה צריכים את הדרשה הנ"ל.

"בענין ספיקא דדינא" סק"ב.

הדרך שכתב הרשב"א שהיכא שהספק הוא מה הוא הדבר מתחילת בריאתו, כמו ספק חלב ספק שומן, ספיקא דאורייתא הוא לחומרא מן התורה, אבל היכא שהספק הוא אם קרה מקרה, ספיקא דאורייתא הוא לקולא מן התורה אפילו היכא שאין חזקה לקולא.

"בענין ספיקא דאורייתא" (קטע "והנה הרשב"א").

לפי הרמב"ם שסובר שעל דינים דרבנן עוברים על הלאו של לא תסור, למה אמרינן שספיקא דרבנן הוא לקולא, הלא הספק הוא ספק דאורייתא, דהיינו אם יש כאן הלאו של לא תסור.

"בענין הלאו של לא תסור" (קטע "והרמב"ן" ולהלן שם).

בענין אם אמרינן ספיקא דרבנן לקולא כשיש להאיסור עיקר מן התורה.

"עוד בענין ספיקא דרבנן לקולא".

דברי רעק"א שלא אמרינן ספיקא דרבנן לקולא כשאותו מעשה אסור לפעמים מדאורייתא.

"עוד בענין ספיקא דרבנן לקולא" סק"ב.

בענין אם אמרינן ספיקא דרבנן לקולא היכא שיש חזקת איסור.

"בענין ספיקא דרבנן לקולא".

דברי רבי יוסף ענגל זצ"ל בספר ציונים לתורה שהיכא שהחפץ הי' אסור מן התורה, והותר מן התורה, ונשאר ספק אם עודנו אסור מדרבנן, לא אזלינן בתר החזקה דמעיקרא (אפילו לפי הסוכרים שבספיקא דרבנן אזלינן בתר חזקה דמעיקרא ואוסרים).

"בענין ספיקא דרבנן לקולא" סק"ג.

דברי הטורי אבן שאם נאמר שסומא חייב במצות עשה מדרבנן, חייבים לומר שהוא מוזהר על לאוין מן התורה, כי אל"כ איך אפשר לחייבו במצות מדרבנן, הלא אינו מצווה בלא תסור.

"בענין חינוך קטן למצות" סק"י (קטע "דאף אם נימא").

סכנה

בענין חמירא סכנתא מאיסורא.
"בענין ספיקא דאורייתא".

ספק ספיקא

דברי הרשב"א ש"ס מהני מטעם רוב ואפשר דעדיף מרוב. ודברי הפ"י שספק ספיקא מהני משום שספיקא דאורייתא הוא לחומרא רק מדרבנן וממילא הספק השני הוא ספיקא דרבנן ולקולא.

"בענין ספיקא דרבנן לקולא" סק"א.

בענין ספק ספיקא שספק אחד הוא בגופו, דהיינו בהמציאות, וספק אחד הוא ספיקא דדינא.

"בענין ספק ספיקא".

ספקות

בענין אם בספיקא דדינא אזלינן בתר חזקה דמעיקרא.

"בענין ספק ספיקא" (קטע "ועוד דעי"). "בענין ספיקא דדינא" סק"א.

בענין אם ספיקא דאורייתא הוא לחומרא מן התורה או מדרבנן.

"בענין ספיקא דאורייתא". "בענין ספיקא דרבנן לקולא" סק"א.
"בענין הלאו של לא תסור" (קטע "והנה השב שמעתתא").

בענין אם הרמב"ם לומד את דינו שספיקא דאורייתא הוא לקולא מהתורה מהדרשה של ממזר ודאי ולא ממזר ספק.

"בענין ספיקא דאורייתא" (קטע

"יומא" ו' (קטע "ובספר").

עגלה ערופה

שאע"פ שער אחד שאומר שהוא מכיר מי הוא הרופח גורם שאין מביאים עגלה ערופה, אבל אינו נאמן לענין שנהרוג את האישה ההוא.

"סוטה" ד' (קטע "ומתוס").

עד אחד

בענין אם עד אחד נאמן בממוץ כשנים כשאינו בא להוציא ממוץ ממוחזק.

"סוטה" ד' (קטע "ובטעם הדבר").

בענין אם עד אחד נאמן בספק טומאה ברה"י.

"בענין עד אחד".

דעת הרמב"ם שע"א נאמן להעיד שאשה היא זונה (או חללה או גרושה) כי האיסור של זונה לכהן אינו בגדר דבר שבערוה.

"בענין עד אחד" (קטע "והנה לעיל שם"). "סוטה" ד' (קטע "ויש לעיין"), ו'.

דברי הפ"י בקידושין דף ס"ג שע"א נאמן כנגד חזקה דאיתרע.

"סוטה" ז'.

בענין עד אחד נגד רוב.

"בענין עד אחד".

בענין כל היכא שהאמינה התורה עד אחד הרי הוא כשנים.

"סוטה" ד' (קטע "ומתוס") ולהלן (שם).

המחלוקת בגמ' אם שייך לומר שהוא כשנים גם היכא שבאו להעיד בבת אחת.

"סוטה" ד' (קטע "ועוד כתב האחיעזר").

עדות

המחלוקת בין רבי יהושע בן קרחה ורבנן

בענין שיטת רבי יהושע בן קרחה שהיכא שער אחד מעיד על הלואה שלוח ביום א', ועד שני מעיד על הלואה ביום ב', הרי הם מצטרפין.

"סוטה" י"ב סק"ד.

בענין אם אמרינן ספיקא דרבנן לקולא גם בצירוף של איקבע איסורא.

"בענין ספיקא דרבנן לקולא" סק"א.

בענין שבאיקבע איסורא מודה הרמב"ם שלאחורא מן התורה.

"בענין ספיקא דאורייתא" (קטע "והנה שיטת הרשב"א"). "בענין ספיקא דדינא" סק"ב.

דברי הש"ש שאפילו אם חזקה דאיתרע לא מהני להכריע, אבל הרי היא פועלת שהספק נחשב בגדר איקבע איסורא.

"בענין ספיקא דדינא" סק"ב.

דברי האור שמח שכל ספיקא דדינא הוא בגדר איקבע איסורא.

"בענין ספיקא דדינא" סק"ב (קטע "ולפ"ז" וקטע "והנה נקטנו").

דברי האור שמח שע"א אומר אומר אכלת חלב וע"א אומר לא אכלת הרי זה נחשב איקבע איסורא.

"בענין ספיקא דדינא" סק"ב.

עבד כנעני

שנתין או עבד (שהם למטה ממזר) שהם ת"ח אינם קודמים לכהן גדול ע"ה אלא חכהן גדול קודם (ואינם כמו ממזר שהוא קודם לכהן גדול עם הארץ).

"סוטה" י"ג.

עבודה

בענין אם מותר גם לכתחילה לזר לשחוט קדשים או האם לכתחילה צריכים כהן.

"יומא" ו'.

בענין אם מותר לזר לשחוט קרבן ציבור בשבת כמו שמותר לכהן, כי אע"פ ששחיטה כשירה בזר אבל רק הכהנים מצווים בדבר.

"יומא" ו'.

שהקרבן פסח שלו בודאי יכול לשחוט בשבת.

"יומא" ו' (קטע "ועי' עוד ביבמות").

דברי המאירי ששחיטת קרבן תמיד (ולכאורה גם כל קרבן ציבור) צריכה כהן לכתחילה.

שמודה רבי יהושע בן קרחה בדיני נפשות, ודברי הר"ן שעניני אישות הם כדיני נפשות.

"סוטה" י"ב סק"ד (קטע "ושוב דחה").

שע"א שאומר שהסוטה נסתרה שחרית וע"א שני אומר שנסתרה ערבית אינם מצטרפין, ודברי השאגת ארי' על זה.

"סוטה" י"ב סק"ד (קטע "ושוב הביא" ולהלן שם).

שע"א שאומר שקינא לה שחרית וע"א שני אומר שקינא לה ערבית אינם מצטרפין, ודברי השאגת ארי' על זה.

"סוטה" י"ב סק"ד (קטע אחרון).

תרי ותרי

הדרך שהטעם של המ"ד שסובר שחזקה מועילה מדאורייתא במקום תרי ותרי הרי זה כי הוא סובר שחזקה אינה בגדר בירור אלא בגדר גזיה"כ של התנהגות במצב של ספק.

"בענין ספיקא דדינא" סק"א (קטע "מיהו ממקום אחר").

חצי דבר

בענין אם יש קפידא של יקום דבר ולא חצי דבר רק בעדות לברורי או האם רק בעדות לקיומי.

"סוטה" א' (קטע "שו"ר" וקטע אחרון).

בענין עדי קידושין ועדי ביאה (בזנות).

"סוטה" א' (קטע "והנה הגמ' בב"ק").

בענין כת אחת אומרת שעה אחת בגבה וכת אחת אומרת שעה אחת בכריסה.

"סוטה" א' (קטע "והנה הגמ' בב"ק" ולהלן שם).

בענין כת אחת על הקינוי וכת אחת על הסתירה.

"סוטה" א'.

פאות

פסקו של הרמב"ם שהניקף לוקה רק אם

סייע להמקיף. ודברי הראב"ד שנהי שאינו לוקה, אבל הוא שפיר עובר בהלאו. "בענין מלקות" א' סק"ה.

פרה אדומה

המחלוקת בין רבי וחכמים בענין למה אין מוציאין בהמה אחרת עמה.

"בענין אין עושין מצות חבילות חבילות" א' (קטע "והנה כעין הסוגיא" ולהלן שם).

צדיק

בענין שהקב"ה משלים שנותיהם של צדיקים מיום ליום ומחודש לחודש - מה היא הכוונה במיום ליום.

"סוטה" כ"א.

קדשים - קרבנות

שיטת הרמב"ם שהמקריב בהמה טמאה על גבי המזבח לוקה.

"בענין מלקות" ב' סק"ח (קטע "והמל"מ).

קטן

שאם קטן עושה עבירה הרי זה נקרא שעשה שלא כהוגן.

"בענין חינוך קטן למצות" סק"ז (קטע "ועי' עוד ברמ"א") סק"י (קטע "דאף אי נימא").

דברי הרמ"א ועוד שצריך לקבל על עצמו בגדלותו כפרה על עבירות שעשה בקטנותו.

"בענין חינוך קטן למצות" סק"ז (קטע "ועי' עוד ברמ"א") סק"י (קטע "דאף אי נימא").

דברי הפמ"ג שמה שקטן פטור ממצות עשה אין זה משום שאין לו דעת, אלא הרי זה משום השם של קטן, דוגמת מה שאשה פטורה ממצות עשה שהזמן גרמא מחמת העובדא שהיא אשה, אבל במצות לא תעשה קטן שפיר חייב, רק שאינו נענש משום שאין לו דעת.

"בענין חינוך קטן למצות" סק"ט (סק"י קטע "ועי' בשו"ת בית שערים").

"בענין אין עושין מצות חבילות חבילות" (קטע "והנה אע"פ").

קידוש ידים ורגלים

דברי הגרי"ז שהקידוש של כל השנה והקידושין של יוה"כ הם שני דינים נפרדים. יומא א'.

שלפי הגרי"ז אולי אין צורך בכלי שרת בהקידושין הנוספים של יום כיפור, ואולי הם כשרים אפילו מכלי חרס. "יומא" א'.

בענין אם השינוי של מקומות העבודות הוא הדבר שגורם את הטבילות והקידושין, או האם זה השינוי בהבגדים. "יומא" ג'.

בענין המחלוקת בין רבי מאיר וחכמים אם שני הקידושין שבין עבודה לעבודה היו על הלבישה של הבגדים השניים, והי' מקדש קידוש אחד אחרי הפשיטה של הבגדים הראשונים, ואת הקידוש השני אחרי הלבישה של הבגדים השניים (רבי מאיר), או האם הקידוש הראשון הי' על הפשיטה של הבגדים הראשונים, והי' מקדש אותו לפני הפשיטה (חכמים). "יומא" ה'.

קיום מצות

גדרי "אין עושים מצות חבילות חבילות". "בענין אין עושין מצות חבילות חבילות".

קרבן אשם תלוי

המחלוקת אם חייבים אשם תלוי רק היכא שאיקבע איסורא. "בענין ספיקא דאורייתא" (קטע "והנה שיטת הרשב"א").

קרוב (רוב וקרוב)

בענין אם קרוב הוא בגדר בירור או האם הוא בגדר גזירת הכתוב של התנהגות במצב של ספק. "בענין חזקה דמעיקרא" (קטע "ועכ"פ").

המחלוקת ראשונים אם מותר להאכיל קטן איסורים דרבנן. ובענין הא שאסור להאכיל לקטן נבילות אבל אין ב"ד מצווין להפרישו.

"בענין חינוך קטן למצות" סק"י (קטע "דאף אי נימא").

שיטת הרמב"ם שמופלא הסמוך לאיש יכול לנדוד וכדומה מן התורה, ושיטת הראב"ד שזה רק מדרבנן.

"בענין חינוך קטן למצות" סק"ז (קטע "ועוד צ"ע").

קידוש היום

בענין הסוגיא בפסחים דף ק' - ק"א של קידוש במקום סעודה, ובענין אם הקידוש הוא שצריך את הסעודה, או האם הסעודה היא שצריכה את הקידוש.

"בענין קידוש במקום סעודה".

בענין אם גם כשמקדשים על הפת צריכים במקום סעודה.

"בענין קידוש במקום סעודה" (קטע "והנה ראיתי" וקטע "מיהו יש לבאר").

השיטה שקידוש על יין הוא מהתורה, אבל החיוב לשתות את היין הוא מדרבנן

"בענין קידוש במקום סעודה" (קטע "מיהו יש לבאר").

שיטת רבינו יונה שבשביל קידוש במקום סעודה צריכים דוקא פת.

"בענין קידוש במקום סעודה" (קטע "והנה תוס' בפסחים").

הסוגיא בפסחים שאין אומרים שתי קדושות (קידוש היום וברכת המזון) על כוס אחד.

"בענין אין עושין מצות חבילות חבילות" ב'.

משמעות דברי הרמב"ם שהיינו משום ששתיהן הן חיובים מן התורה.

"בענין אין עושין מצות חבילות חבילות" ב' (קטע "והנה יש להעיר").

דברי הרמב"ם שברכת המזון והבדלה אפשר לברך על כוס אחד.

בענין למה ברוב וקרוב הולכים אחר הרוב.
 "בענין חזקה דמעיקרא" (קטע
 "ועכ"פ").

רוב

בענין אם רובא דלית' קמן, וכן רובא
 דאית' קמן, הם בגדר בירורים, או האם הם
 בגדר גזיה"כ של התנהגות במצב של ספק.

ודברי השט"מ בשם הרא"ש שגם
 כשהולכים אחר הרוב עדיין נחשב ספק.

"בענין חזקה דמעיקרא" (קטע
 "ועכ"פ"). "בענין עד אחד" (קטע
 "מיהו נראה" וקטע "והנה
 אע"פ").

בענין אם רוב מהני כשיש לו ריעותא (כגון
 כשיש רוב נגד רוב, ורוב אחד עדיף מהשני,
 דהרוב החלש פועל שהרוב הראשון נקרא
 רוב שיש בו ריעותא).

"בענין חזקה דמעיקרא" (קטע
 "ועי' בספר שושנת העמקים").

רוצח

"רוצח גואל הדם את הרוצח", רשות או
 מצוה.

"סוטה" ט' (קטע ראשון וקטע
 "מיהו באמת").

שבועת העדות

פסקו של הרמב"ם שאם השביע עדים
 שיעידו שקינא לאשתו ונשבעו שאינם
 יודעים לו עדות, ונמצא ששיקרו אינם
 חייבים קרבן שבועת העדות.

"סוטה" י"ב סק"א (קטע "ועוד
 הקשה על דברי הרמב"ם").

שבועת הדיינים

דברי רש"י בב"ק דף ק"ז שכופר הכל
 בפקדון חייב שבועה כי בפקדון שפיר מעיז
 פניו לכפור את הכל.

"בענין מי שאנוס מלקיים חיוב"
 (קטע "והנה לפי הדרך").

שבת קודש

עי' עוד בערך קידוש היום.

בענין למה סעודה שלישית אינה צריכה
 פת.

"בענין קידוש במקום סעודה"
 (קטע "והנה תוס' בפסחים").

שואל

בענין אם למי ששואל לתשמיש אחד יש
 דין של שואל.

"חמץ בבית השומר" סק"א (קטע
 "והנה בביאור הנ"ל" וקטע "ועוד
 יש להוכיח").

שומע כעונה

שיטת תוס' שגדול יכול להוציא בברכת
 המזון אפילו את מי שאכל כדי שביעה
 שחייב מדאורייתא, ואפילו אם הוא עצמו
 לא אכל כלל, וכדאמרינן אע"פ שיצא
 מוציא.

"בענין חינוך קטן למצות" סק"ד.

שומר

בענין אם הטעם למה המפקיד יכול
 להקדיש וחשיב ברשותו הרי זה רק בגלל
 שהשומר משאיל לו מקום.

"חמץ בבית השומר".

בענין חמץ ברשות השומר.

"חמץ בבית השומר".

שליחות

בענין מנלן שקטן אינו נעשה שליח.

"בענין חינוך קטן למצות" סק"ז.

מנלן שקטן אינו יכול למנות שליח.

"בענין חינוך קטן למצות" סק"ז.

דברי הרמב"ם שאין לקטן שליח מפני שאין
 לו דעת.

"בענין חינוך קטן למצות" סק"ז.

שנים מקרא ואחד תרגום

בענין מה היא הכוונה בתרגום.

"בענין כתבי הקודש בשאר
 לשונות" ב'.

תורה

בענין המחלוקת אם פיסוק טעמים הוא דאורייתא או דרבנן.

"בענין כתבי הקודש בשאר לשונות" ב' (קטע "מיהו יש לדון").

בענין אם תרגום אונלוס ותרגום יונתן נאמרו למשה בסיני.

"בענין כתבי הקודש בשאר לשונות" ב'.

תלמיד חכם

בענין מה שממזר ת"ח קודם (להצילו) לכהן גדול ע"ה.

"סוטה" י"ג.

בענין אם גם נתין או עבד (שהם למטה מממזר) ת"ח קודמים לכהן גדול ע"ה.

"סוטה" י"ג.

תמורה

דברי תוס' ודברי הרמב"ם בענין למה לוקין על הלאו של תמורה, ולא אמרינן שהוא ניתק להעשה של והי' הוא ותמורתו יהי' קודש.

"בענין מלקות" א' סק"ב סק"ג.

תנאי

בענין דברי תוס' בכתובות שמתנה על מה שכתוב בתורה לא מהני רק היכא שהוא מנסה לעשות דבר לחצאין כמו בהציור של

הרי את מקודשת לי על מנת שאין לך עלי שאר כסות ועונה.

"בענין מתנה ע"מ שכתוב בתורה".

בענין אם כוונתם לומר שנאמר דין בפרשת קידושין שלא יתכן קידושין לחצאין, דהיינו לעשות רק חלק מהדין הכולל של קידושין, או האם שפיר הי' שייך קידושין לחצאין, רק שנאמר בדיני תנאי שלא שייך תנאי לחלק את הדין קידושין ולעשות קדושין לחצאין, כי התורה הרי רוצה לכתחילה קידושין עם שאר כסות ועונה, וא"כ מסתבר לומר שלא קבעה דין של תנאי כדי לבטל את הרצון שלה, אבל מצד עצם הקידושין שפיר הי' שייך לעשות קידושין לחצאין.

"בענין מתנה ע"מ שכתוב בתורה".

בענין אם יכול להתנות על מה שכתוב בתורה בציור של 'כולל' (כמו שמצינו באין איסור חל על איסור דאיסור כולל שפיר חל על איסור אחר), והיינו היכא שכלל בתוך תנאו דבר שאין בו חסרון של מתנה על מה שכתוב בתורה.

"בענין מתנה ע"מ שכתוב בתורה".

תנאים (חכמי המשנה)

עיין עוד בערך נחום איש גמזו.

השוני בין רבי אליעזר שהי' מבית שמאי ובין רבי יהושע שהי' מבית הלל.

"רבי אליעזר ורבי יהושע".